

NAČRT UPRAVLJANJA Z MESTNO DREVNINO V TOLMINU

**Predlog za obnovo
in smernice za ravnanje z mestno drevnino**

Bojana Čibej, univ. dipl. inž. kraj. arh.

Naročnik: Občina Tolmin

Tolmin, december 2017

KAZALO VSEBINE

1. Uvod	5
2. Pomen mestne drevnine in odstotek zelenih površin v Tolminu	5
3. Analiza sedanjega stanja na podlagi projekta popisa mestne drevnine v Tolminu iz leta 2016 in primerjave med popisoma iz let 1999 in 2016	8
4. Javno mnenje	10
4.1. Anketa - Mestno drevje v Tolminu	10
4.2. Grafični predlogi za zaščito in ozelenitve Tolmina z drevnino	11
5. Cilji upravljanja z mestno drevnino v Tolminu	11
6. Smernice upravljanja z mestno drevnino v Tolminu	14
7. Zaščita izredno pomembnih dreves na javnih in zasebnih površinah	23
8. Približna ocena investicije vzdrževanja mestne drevnine na letni ravni	26
9. Približna ocena investicije odstranitve drevnine	27
10. Približna ocena investicije nadomestitve drevnine	29
11. Določitev sistemskih sredstev za upravljanje z mestno drevnino za naslednjih 5 let	32
12. Predlog dosaditev na javnih površinah	34
12.1. Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu	34
12.2. Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu	39
12.3. Predlog zasaditve parkirišča med občino in knjižnico v Tolminu	42
13. Predlog novih zasaditev na javnih površinah	44
14. Sklep	45

KAZALO KART

KARTA 1: Predlog za zaščito dreves, parkov in drevoredov v Tolminu	25
KARTA 2: Predlog odstranitve in nadomestitve dreves v Tolminu	31
KARTA 3.1: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu ...	36
KARTA 3.2: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu ...	37
KARTA 3.3: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu ...	38
KARTA 4.1: Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu	40
KARTA 4.2: Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu	41
KARTA 5: Predlog zasaditve parkirišča med občino in knjižnico v Tolminu ..	43

SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1: Zelene površine v Tolminu

PRILOGA 2: Funkcije mestne drevnine

PRILOGA 3: Problemi, ki jih povzročajo drevesa

PRILOGA 4: Analiza popisa mestne drevnine v Tolminu 2016

PRILOGA 5: Primerjava med popisoma drevnine iz leta 1999 in 2016 z analizo sprememb

PRILOGA 6: Lokacije večjih točkovnih sečenj med letoma 1999 in 2016

PRILOGA 7: Anketa – Mestno drevje v Tolminu

PRILOGA 8: Rezultati ankete

PRILOGA 9: Javni predlogi za dosaditve, nove zasaditve in zaščito drevja v Tolminu

1. Uvod

Načrt upravljanja z mestno drevnino v Tolminu (v nadaljevanju Načrt) obravnava stanje in trende mestne drevnine na podlagi preteklih popisov. S sintezo strokovnih izsledkov, mnenja občinskih organov in mnenja zainteresirane javnosti, določa cilje bodočega upravljanja z mestno drevnino v Tolminu. Na podlagi ciljev oblikuje poenotene smernice upravljanja z mestno drevnino, ki so podlaga za odlok in bodo kot takšne v slučajih razsojanja o usodi drevja v prihodnosti vodile do hitrejših logičnih rešitev.

Občini Tolmin Načrt omogoča uspešnejše upravljanje z mestno drevnino in sistemsko financiranje upravljanja z drevjem na javnih površinah.

2. Pomen mestne drevnine in odstotek zelenih površin v Tolminu

Identiteta mesta je zelo povezana z njegovim zelenim sistemom, z zelenimi površinami, tako zasebnimi kot javnimi (PRILOGA 1: Zelene površine v Tolminu). Ustvarjene parkovne površine in ureditve opredeljujejo kakovost bivanja in odkrivajo sposobnost upravljanja s prostorom.

Uspešno upravljanje z mestnim zelenim sistemom se v mestu kaže predvsem v veliki pokritosti urbanih površin z mestnim drevjem, v dobrem zdravstvenem stanju drevja in v pestrosti drevesnih vrst. Le zdrava in pestra vegetacija lahko uspešno izpolnjuje ekološke, estetske, arhitekturne, ekonomske in druge funkcije urbanega zelenega sistema ter odraža splošno zdravje urbanega okolja.

Uspeh pri upravljanju z mestno drevnino je odvisen od vrste dobro opravljenih del, ki obsegajo opredelitev z odlokom, določitev rabe v planskih dokumentih, namenjanje proračunskih sredstev, evidentiranje stanja, analizo stanja, opredelitev ciljev, oblikovanje smernic, nadaljujejo pa z načrtovanjem, izbiro kvalitetnih sadik, pripravo za saditev, zaščito, izvedbo saditve, skrbjo za začetno rast in kontinuiranimi kontrolo in nego med rastjo. Pomemben del pri upravljanju z mestnim drevjem predstavlja tudi stalno sodelovanje med javnostjo in oblastmi.

Za ugotavljanje uspešnosti upravljanja z zelenim sistemom mest se uporabljajo med drugimi trije kriteriji, ki se nanašajo na količino zelenih površin oziroma zelenic in parkov v mestu in na pokritost mesta z drevesnimi krošnjami.

Da bi ugotovili stanje v Tolminu, je bila uporabljena grafična rastrska metoda. Raster je zajel teraso z mestom in vključeval 5276 točk na presečiščih rastrske mreže z velikostjo kvadrata 11 x 11 m (120 m²).

Zelene površine: Če sledimo Pogačnikovim kriterijem, naj bi v mestih bilo zelenim površinam namenjenih vsaj 15–25 % prostora, torej vsaj 25 m² na prebivalca.

Tolmin ima 41,2 % zelenih površin, kar znaša 76 m²/prebivalca, če v pregled z rastrsko metodo vključimo vse zelene površine s površinami blokovskih naselij in zasebnih vrtov. Tolmin je po tem kriteriju danes zeleno mesto.

Javne urejene zelenice in parki: Po Pogačnikovem normativu naj bi le-ti obsegali vsaj 10 m²/prebivalca.

Tolmin ima 7,5 m² javnih urejenih zelenic in parkov na prebivalca, torej 33 % pod kritično mejo, ob tem, da so v izračun bile vštete tudi zelene površine - Pregljev trg, Prekomorske brigade ter Brajda.

Površina javnih parkov v Tolminu (osrednji park, Gregorčičev park, Rutarjev park) je le 0,8 % od celotne površine, torej 1,5 m²/prebivalca.

Iz tega lahko sklepamo, da odvzem vsake zelene javne površine zaradi pozidave ali širitve cest, na račun parkov in zelenic, zveča kritično razliko do standarda.

Odstotek pokritosti s krošnjami: Pokritost z drevesnimi krošnjami je standard, ki ga danes mesta uporabljajo za določitev stanja in za višanje kvalitete mestnega zelenega sistema. Ta standard je pri preverjanju uspešnosti upravljanja z zelenim sistemom mesta pogosto pomembnejši kot standard, ki obravnava kvadraturu zelenih površin. Izbran je zaradi številnih pozitivnih funkcij, ki jih opravlja mestno drevo (PRILOGA 2: Funkcije mestne drevnine).

Zelene površine brez drevja v mestu opravljajo predvsem prostorsko, arhitekturno in rekreativno funkcijo, slabše pa opravljajo funkcije, ki vplivajo na kakovost življenja v

mestu, kot sta na primer ekološka in klimatska funkcija, ki sta odločilni za mestno klimo.

Za izračun pokritosti z drevesnimi krošnjami se uporabljajo številne metode. Ena izmed njih uporablja program Google Earth Street View, ki v izračun vključuje vse drevesne krošnje mestnih dreves, vidnih iz ulic, brez parkovnih dreves. Povprečje pokritosti z drevesnimi krošnjami za ameriška mesta je 27 %. Kriterij se uporablja kot pokazatelj doseganja ciljnega povečanja pokritosti z drevesnimi krošnjami.

Tolmin ima 15,8 % površin pokritih s krošnjami dreves in grmovnic na vseh zelenih površinah, to je 9,95 ha oziroma 29 m²/prebivalca. Pokritost Tolmina s krošnjami dreves in grmovnic brez upoštevanja parkov pa je 14,75 %.

Drevesne krošnje pokrivajo le dobro tretjino (38 %) od 41,2 % zelenih površin Tolmina. Posek vsakega drevesa, tako na javnem kot na zasebnem zemljišču, zmanjša že tako nizek odstotek pokritosti z drevesnimi krošnjami. Obsežnejšo krošnjo kot ima drevo, večja je ob poseku škoda za drevesni pokrov. Sajenje mladega drevesa na mesto starega primanjkljaj v drevesnem pokrovu popravi šele čez več desetletij.

Tolmin je danes zeleno mesto zaradi nadstandardne količine vseh javnih in zasebnih zelenih površin, primanjkuje pa mu javnih zelenic in parkov. Prenizek je tudi odstotek pokritosti mesta in zelenih površin z drevesnimi krošnjami. Razloge za takšno stanje lahko iščemo v premajhni osveščenosti o pomenu drevnine v Tolminu, v navzkrižnih interesih na mestnih površinah in v nezadovoljstvu prebivalcev zaradi problemov, ki jih povzročajo drevesa (PRILOGA 3: Problemi, ki jih povzročajo drevesa).

3. Analiza sedanjega stanja na podlagi projekta popisa mestne drevnine v Tolminu iz leta 2016 in primerjave med popisoma iz let 1999 in 2016

Leta 1999 je SGG Tolmin izdelal prvi popis mestne drevnine z naslovom Inventura mestnega drevja (Čibej B., 1999), pospremljen z elaboratom Urbani gozd mesta Tolmin (Čibej L., 2000). V obravnavo je vključil mestna drevesa na javnih površinah, drevesa na odprtih površinah blokov in pomembnejša posamezna drevesa na zasebnih parcelah.

Leta 2016 je bil po naročilu Občine Tolmin izdelan ponovni popis dreves z naslovom Inventura mestne drevnine v Tolminu (Čibej B., 2016), ki služi izvajalcu Komunalni Tolmin za načrtno upravljanje z drevnino, za evidenco stanja in potrebno vzdrževanje (PRILOGA 4: Analiza popisa mestne drevnine v Tolminu 2016). Popis se posodablja ob vseh posegih v fond mestnega drevja.

Za analizo trenda razvoja mestne drevnine Tolmina je bila narejena primerjava med stanjema v obeh popisih (PRILOGA 5: Primerjava med popisoma drevnine iz leta 1999 in 2016 z analizo sprememb).

Primerjalno popisno območje obeh popisov zajema: zgornji plato mesta Tolmin v smeri proti Sotočju do vključno dijaškega doma, proti Doljam do konca drevoreda na Petelincu, proti Zatoimini do Štrklepc, proti Poljubinju do mosta čez Tolminko in proti Peršetu do krožišča na Logu. Primerjalna površina ne zajema okolice pokopališča, Loga (vključenega v Popis iz leta 2016) in dreves na pobočjih teras pod centrom mesta Tolmin.

Glavne ugotovitve na podlagi primerjave med popisoma:

3.1. Zmanjšanje števila dreves za 20 % in s tem zmanjšanje odstotne pokritosti z drevesnimi krošnjami

Med letoma 1999 in 2016 se je število mestnih dreves na primerjalni popisni površini iz 1063 dreves zmanjšalo na 853 dreves, torej za 210 dreves, kar je približno 20 %. V času med popisoma je bilo posajenih okoli 170 novih dreves, ki so všteta v številko 853, kar pomeni, da je bilo od leta 1999 do jeseni leta 2016 na primerjalni površini posekanih skupno približno 390 od 1063 dreves (37 %). Posekana drevesa so bila

nadomeščena z mladimi drevesi z manjšimi krošnjami, zato sta se odstotek pokritosti z drevesnimi krošnjami in z njim koristen vpliv dreves na mestno klimo še dodatno zmanjšala.

V primerjavo popisa ni vključen Log, kjer je bilo v zadnjih 17 letih nekaj opaznih sečenj, pa tudi saditev drevorednega drevja. V primerjavo so vključena od jeseni 2016 posekana, ne pa po izdelavi popisa posajena drevesa, kot je drevored javorjev na Brunovem drevoredu.

Sečnja je bila najbolj pogosto izvedena tako na občinskih zemljiščih kot na funkcionalnih zemljiščih blokov, v največji meri pa na zemljiščih javnih ustanov (PRILOGA 6: Lokacije večjih točkovnih sečenj med letoma 1999 in 2016).

3.2. Izsekavanje oziroma redčenje drevoredov

V drevoredih, kljub veliki sečnji v preteklih letih, upad števila dreves ni tako velik kot pri prej naštetih površinah, ker so bila posekana drevesa v določeni meri nadomeščena z mladim drevjem. Vendar pa je rezultat varljiv. Na račun izsekavanja drevoredov je bil izrazito zmanjšan odstotek pokritosti z drevesnimi krošnjami. Majhna drevesa, ki so zaradi majhnosti krošnje po naši oceni primernejša za drevorede, nikoli ne bodo dosegla površine izsekanih krošenj in popravila narejene škode v zelenem pokrovu. Če upoštevamo dejstvo, da drevesa drevoreda niso zgolj arhitekturni element in standard, temveč izpolnjujejo že predstavljene funkcije, je izpolnjevanje funkcij javorja s prostornino krošnje 20 m^3 ($2 \times 2 \times 5$), proti 2000 m^3 ($10 \times 10 \times 15$) nekdanje lipe na Brunovem drevoredu, 100-krat manjše.

3.3. Zmanjševanje števila dreves v skupinah na zelenicah

Tolmin se srečuje s premajhno površino javnih parkov in javnih funkcionalnih zelenic glede na splošne kriterije, saj je s svojimi 76 m^2 zelenih površin na prebivalca zeleno mesto v velikem deležu po zaslugi zasebnih vrtov. Vsaka hiša ima svoj zeleni vrt, mesto ima pa le $7,5 \text{ m}^2$ skupnih parkovnih površin/prebivalca, ob normativu 10 m^2 /prebivalca, torej vsaj $2,5 \text{ m}^2$ /prebivalca premalo. V preteklosti je današnja površina parkov in zelenic najverjetneje zadoščala, vendar pa je izsekavanje dreves šlo vzporedno s širitvijo pozidave in večanjem števila prebivalcev. Najslabše je poskrbljeno za mlade družine z otroki in za starostnike, ki bi jim mesto moralo dajati prostor za aktivno preživljanje prostega časa in druženje. Situacija se slabša z

izsekavanjem drevja v skupinah na zelenicah, ki bi lahko prevzele funkcijo manjših parkov.

3.4. Neustrezno vzdrževanje dreves

Pomanjkljiva oskrba mestnega drevja pušča za sabo veliko posledic, kot so predčasno propadanje, nenadzorovana rast, negativni vplivi na okolico, nevarnost za uporabnike. Z nepravilnim vzdrževanjem drevo obsodimo na uhajanje izpod nadzora in predčasno neprimernost za mestni prostor.

4. Javno mnenje

Uspešno upravljanje z mestno drevnino v vseh fazah vključuje mnenje zainteresirane javnosti.

V okviru projekta Načrta upravljanja z mestno drevnino v Tolminu sta bili v oktobru 2017 izvedeni dve delavnici sooblikovanja smernic za ravnanje z mestno drevnino. Njun namen je bil preveriti splošno mnenje in ugotoviti, ali se sklada z razvojnimi cilji Občine in stroke. Cilj delavnic je bil dobiti konkretne predloge prebivalcev Tolmina za upravljanje z mestno drevnino in za ozelenitev Tolmina z drevnino v prihodnosti.

4.1. Anketa - Mestno drevje v Tolminu

Na prvi delavnici smo udeležencem predstavili stanje in trende v upravljanju drevnine v Tolminu na podlagi popisov, izzive, ki jih stanje predstavlja, in predloge za reševanje. Udeležencem in naknadno zainteresiranim je bila posredovana anketa (PRILOGA 7: Anketa – Mestno drevje v Tolminu), v kateri so anketiranci izrazili svoje mnenje, želje in potrebe glede mestnega drevja (PRILOGA 8: Rezultati ankete).

Javno mnenje opredeljuje cilje upravljanja z mestno drevnino:

- ohranjanje oziroma povečevanje števila dreves oziroma drevesnega pokrova;
- zasnova novih funkcionalnih mestnih parkov in zelenih površin;
- dopolnitev in osnovanje novih drevoredov;
- primerna nega oziroma vzdrževanje drevnine;

- izbira primerno visokih drevesnih vrst in vzdrževanje primerne višine obstoječih dreves;
- opredelitev upravljanja z zelenim sistemom in z drevnino z občinskim odlokom;
- opredelitev zaščite pomembnejših dreves z odlokom.

4.2. Grafični predlogi za zaščito in ozelenitve Tolmina z drevnino

Na drugi delavnici so udeleženci, seznanjeni s stanjem drevnine v Tolminu in organizirani v štiri delovne skupine, dobili DOF-e ulic, trgov in območij Tolmina, ki so bili za obdelavo predlagani s strani oblasti in stroke ter dopolnjeni z javnimi željami po spremembah iz ankete. S tremi različnimi barvami so sodelujoči vrisali konkretne predloge za:

- dosaditev obstoječih zelenih površin,
- oblikovanje novih zelenih površin in
- za zaščito pomembnejših dreves v Tolminu. Predlogi so bili analizirani po delovnih skupinah in lokacijah in razvrščeni v razpredelnico (PRILOGA 9: Javni predlogi za dosaditve, nove zasaditve in zaščite drevja v Tolminu).

V skupnem je bilo predlaganih 44 raznolikih dosaditev, 52 novih zasaditev in 26 ukrepov zaščite na 47 lokacijah (ulicah, trgih, parkih, parkiriščih, vpadnicah).

Ukrepi, ki so bili predlagani vsaj v 50-odstotnem deležu udeležencev, torej pri vsaj 2 delovnih skupinah, so vključeni v cilje upravljanja z mestno drevnino v Tolminu.

5. Cilji upravljanja z mestno drevnino v Tolminu

Vodilo za smernice so cilji/ukrepi upravljanja z mestno drevnino, ki jih Načrt opredeljuje na podlagi analize stanja, mnenja stroke in javnega mnenja. Prvenstveni cilj je vzpostaviti in vzdrževati stanje stalne vitalnosti zelenega obsega mestnega drevja v Tolminu.

5.1. Dosaditev in nega dreves v obliki preišljenega sajenja na primerne površine (v parke na zelenice in v drevorede) in nege obstoječega drevja v smeri povečanja površine pokritosti mesta z drevesnimi krošnjami na prebivalca.

Za povečanje drevesnega pokrova so odgovorni vsi prebivalci Tolmina in ustanove - tako Občina, upravljalci javnih ustanov, kot upravljalci funkcionalnih zemljišč ob blokih in lastniki zasebnih parcel družinskih hiš, katerim pripada največja površina zelenih površin v Tolminu.

- V pristojnosti Občine je zasaditev javnih površin. Prednostno se zasadijo javna parkirišča, kot so parkirišče med knjižnico in občino, parkirišče za Blagovnico, parkirišče pred domom za starejše občane, parkirišče pred bivšo upravno enoto ter Gregorčičeva in Prešernova ulica.
- Za urejanje okolice okoli javnih ustanov, kot so zdravstveni dom, dom za starejše občane, glasbena šola, vrtec, šolski center in knjižnica, so odgovorni upravljalci. Dolžni so pripraviti in občini predložiti načrt upravljanja z drevnino, s katero ustrezno upravljajo sami in po potrebi z nasvetom Komisije za drevnino, ki ga dobijo preko vloge, objavljene na spletni strani občine.
- Zasebne lastnike funkcionalnih zemljišč okoli blokov, kot so na primer na Ulici prekomorskih brigad, Kosovelovi ulici, Gregorčičevi ulici, Žagarjevi ulici in na Pregljevem trgu, ter podjetja (na primer Log) je treba motivirati k dobremu gospodarjenju z drevnino, ki je del mestnega zelenega pokrova. Spodbujati jih je treba v smeri ohranjanja in načrtovanja zelenih površin z drevjem, ki bodo ponudile prostor za sprostitev različnim starostnim skupinam. Ponuditi jim je treba možnost osnovnega izobraževanja o upravljanju z mestno drevnino, morda brezplačno pridobitev sadik dreves in možnost posvetovanja o ukrepih s pristojno Komisijo za drevnino preko spletne vloge, dosegljive na občinskem portalu.
- Prav tako je pomembno doseči, da se vsi prebivalci mesta zavejo pomembnosti dreves na svojih zasebnih vrtovih za zeleni sistem mesta. Z različnimi mehanizmi jih je treba spodbuditi k sajenju oziroma uspešni negi drevja na njihovih parcelah, če so za drevje primerne.

5.2. Zasnova novih mestnih parkov in zelenic na primernih zemljiščih ter ozelenitev trgov.

- Osnovanje novih parkovnih zelenih površin pred knjižnico, ob šolskem centru, pri zdravstvenem domu, na Ulici prekomorskih brigad, na Kosovelovi ulici, na Lavričevi ulici, na Brajdi, na Čemanovi buli, na Štrklepcah, pri pokopališču, pri

vseh OPPN-jih, na primer na Cvetju, z drevjem in opremo, ki bo omogočala različne aktivnosti, dostopne in primerne za prebivalce vseh starostnih skupin.

- Ozelenitev tolminskih trgov in tlakovanih ploščadi s posameznimi drevesi – Trg 1. maja, tržnica in banka, avtobusna postaja, glasbena šola, Mestni trg.

5.3. Poudarjena skrb za mestne drevorede z dopolnitvijo, nego in zasnovo novih drevoredov.

- Dopolnitev drevoredov na ulicah, kot je na primer drevored na Gregorčičevi ulici.
- Zasaditev zelenih koridorjev ob ulicah, ki imajo zelo malo drevja na sicer razpoložljivih javnih zelenih površinah, na primer ob Prešernovi ulici, Bevkovi ulici, Žagarjevi ulici, Dijaški ulici in ob Ficovem klancu.
- Zasaditev novih enostranskih in dvostranskih drevoredov ob mestnih vpadnicah: cesti proti Mostu na Soči, cesti proti Peršetu, cesti proti Sotočju, cesti proti Zatoľminu in ob načrtovani obvoznici.
- Načrtovana redna nega obstoječih drevoredov, predvsem pomembnejših drevoredov, kot so drevored lip Na Petelincu, drevored platan na Gregorčičevi ulici, drevored na Lavričevi ulici in drevored na Tumovem drevoredu in drugi.
- Izbira drevesnih vrst, primernih za rastiščne razmere, prostor in pričakovanja prebivalcev.
- Upoštevanje in ohranjanje obstoječih drevoredov pri novih gradnjah.

5.4. Primerna obravnava, kontrola in vzdrževanje obstoječe drevnine glede na predloge za posamezno drevo v popisu drevnine iz leta 2016 in smernice za upravljanje z mestno drevnino.

- Pazljiva skrb za drevesa v razredih, kjer je bil v zadnjih 17 letih opazen velik upad števila dreves: v razredu starosti od 15 do 50 let, v razredu višine od 5 do 15 m in v razredu dreves s premerom debla 15–50 cm.
- Takojšnja odstranitev dreves s poškodovano, bolno in mrtvo krošnjo.
- Takojšnja sanacija dreves z ogroženo poškodovanim deblom ali njihova odstranitev.
- Omejitev pozidave, s katero se slabša pogoje za rast z omejevanjem korenin in krošnje, oziroma reševanje korenin dreves s pohodnimi rešetkami.

- Pravočasno in dovolj pogosto oblikovanje krošenj spodbudno naraslega števila vitalnega mladega drevja.
- Skrb za estetsko vrednost drevja nasploh.
- Načrtovanje posaditev dreves na lokacijah, kjer bo imelo drevo dolgoročno primerne pogoje za rast.
- Načrtovanje in posaditev dreves na lokacijah, kjer drevo ne bo imelo večjih negativnih vplivov na okolico.
- Sajenje na površinah, kjer v naslednjih letih ne bo načrtovane druge rabe.
- Sajenje dreves na zelene površine v skupine.

5.5. Strokovna in javna obravnava predvidene sečnje in posegov v drevje.

- Občina izdaja letni načrt upravljanja z mestno drevnino, ki je javno dostopen na občinski spletni strani.
- Kakršnokoli poseganje v javno drevnino – posek drevesa, poškodovanje drevesa, sprememba drevesnega habitusa ali sajenje drevesa na javni površini – je kaznivo.

5.6. Zaščita izjemnih dreves, parkov in drevoredov v Tolminu z odlokom.

- Odlok ureja predhodno javno razgrnjen in potrjen seznam zaščiteneh dreves in kriterije za zaščito dreves. Vsak posek zaščiteneh drevesa na javni površini je predhodno javno razgrnjen ter obravnavan in potrjen s strani Komisije za drevnino in javnosti.
- Kakršnokoli poseganje v zaščiteno drevnino na javni in zasebni površini je kaznivo.

6. Smernice upravljanja z mestno drevnino v Tolminu

6.1. Upravljanje z zelenim sistemom in z mestno drevnino se uredi znotraj Odloka o zunanjem izgledu ter urejanju naselij in podeželja v občini Tolmin.

V njem se določi vse tiste točke, ki se posredno ali neposredno navezujejo na ohranjanje in povečevanje površin zelenega sistema in

drevesnega pokrova, načrtovanje, vzdrževanje, ohranjanje, sanacijo, kontrolo, pozidavo, zaščito ali kakršnokoli spremembo v zelenem sistemu in mestni drevnini.

6.2. Komisija za drevnino.

Svetovalni organ župana za področje upravljanja z mestnim drevjem je Komisija za drevnino. Njene naloge so svetovanje in predlogi s področja upravljanja z drevnino na javnih površinah ter strokovna presoja vprašanj upravljavcev in lastnikov zemljišč.

6.3. Povečevanje površine in števila mestnih zelenih površin.

Upravljanje mestne drevnine sledi cilju povečanja skupne površine in števila mestnih zelenih površin.

6.4. Planiranje novih zelenih površin pri širitvi mesta.

Vsaka širitev mesta mora v planskih dokumentih načrtovati nove mestne parkovne površine s skupnim ciljem povečanja zelenih površin oziroma površine mestnega drevesnega pokrova in zagotavljanja kvalitetnega življenja znotraj mesta.

6.5. Načrtovanje javnih zelenih površin.

Vsaka nova gradnja, katere naročnik je Občina Tolmin, naj gre za ureditev ulic, gradnjo parkirišč, poslovnih stavb in drugo, mora obvezno vključevati natančno ureditev zelenih površin s popisom drevesnih vrst. Ureditev mora načrtovanim drevesom zagotoviti primerne pogoje in slediti skupnemu cilju povečanja zelenih površin oziroma površine drevesnega pokrova. Primernost ureditve preveri in odobri Komisija za drevnino.

6.6. Načrtovanje zasebnih zelenih površin.

Vsaka nova gradnja, katere naročnik je zasebni lastnik, mora biti v skladu z OPN-jem in deležem zelenih površin, ki jih le-ta predvideva.

6.7. Povečevanje števila dreves in površine drevesnega pokrova.

Skupni interes vseh prebivalcev Tolmina, oblasti in stroke je zvečati površino krošenj na prebivalca. K temu prispevajo vsi lastniki zemljišč. Poseben poudarek je na zvečanju drevesnega pokrova dreves na javnih površinah parkov, zelenic in drevoredov. Ta cilj se dosega z dopolnitvami obstoječih zasaditev, z novimi zasaditvami, zaščito pomembnejših dreves, parkov in drevoredov ter primerno nego obstoječega drevja.

6.8. Načrtovanje mestnih zelenih površin se začne pri določitvi rabe tal.

Občina kot naročnik prostorskih dokumentov zavzema stališče trajnostnega razvoja in skrbi za zeleni sistem mesta. Lociranje in določitev velikosti zelenih površin se definira že v Občinskem prostorskem načrtu.

Določitev zelenih površin je zahtevna predvsem iz vidika navzkrižnih interesov in odvzemanja površine za poselitev, industrijo, trgovino, kmetijstvo in varovanje. Na lociranje rabe tal namreč najbolj vpliva tržna vrednost zemljišča, ki se oblikuje po maksimiranju dobička. Konflikti se zaostrejuje tudi z naraščanjem intenzitete poselitve, zato se prostor za zelene površine določi in zavaruje v začetni fazi planiranja. Visoko kvaliteto bivanja nudi mesto, v katerem bodo ljudje želeli živeti. Pomembno je, da imajo kvalitetne zelene površine blizu, da do njih ne porabijo veliko časa ter da jih lahko v čim večjem obsegu izkoristijo.

6.9. Proračunska sredstva za upravljanje z mestnim drevjem.

Občina Tolmin v letnem proračunu zagotavlja sistemska sredstva, potrebna za upravljanje z mestnim drevjem. Proračunska sredstva v prvem proračunskem letu 2018 zagotavljajo vzpostavitev normalnega stanja vzdrževanosti mestne drevnine, v naslednjih letih pa zagotavljajo tekoče vzdrževanje mestne drevnine.

6.10. Letni plani.

Upravljanje z mestno drevnino, ki obsega odstranitev, vzdrževanje, dosaditve, ažuriranje popisa, oblikovanje novih ozelenitev z drevjem na

javnih površinah, odpravljanje negativnih vplivov dreves, izobraževanje in obveščanje zainteresirane javnosti, določajo letni plani. Letni plani z določenimi sistemskimi sredstvi so objavljeni na spletni strani Občine Tolmin. Letne plane pripravi pooblaščen izvajalec v povezavi z občino in Komisijo za drevnine.

6.11. Razdelitev stroškov vzdrževanja mestne drevnine v prvih petih letih.

Posledica preteklega upravljanja z mestno drevnino je povečan obseg nujno potrebnih vzdrževalnih del (obvejevanje, odstranitev, nadomestitev, dosaditev), ki so bila leta 2016 za 28 % dreves predvidena takoj. Vzdrževalna dela, predvidena za obdobje od 1 do 5 let, se tičejo 66 % vseh mestnih dreves. V kategoriji predvidenega vzdrževanja v obdobju od 5 do 15 let je 7 % dreves.

Drevnina, ki sanacijo potrebuje takoj, mora biti oskrbljena v prvem letu 2018. Vzdrževanje drevnine, ki vzdrževanje potrebuje v 1 do 5 letih, naj bo enakomerno porazdeljeno na 2., 3., 4. in 5. leto, po 13 % na vsako leto. Proračunska sredstva za vzdrževanje bodo zato v prvem letu bistveno višja, v drugem letu pa bodo padla na nivo potrebnega letnega zneska za vzdrževanje v prihodnosti.

6.12. Oblikovanje dodatnih sistemskih sredstev.

Za načrtovanje novih zelenih površin, novih zasaditev v mestu in izven mesta, odkup zasebnih mestnih zelenih površin in gozdov in za izdelavo popisov in drugih dokumentov upravljanja se oblikujejo dodatna sistemska sredstva.

6.13. Popis mestnega drevja.

Inventuro mestnega drevja v Tolminu iz leta 2016 obnavlja sproti ob vsakem posegu v mestno drevnino izvajalec Komunala Tolmin.

Ponoven popis mestne drevnine se izvede vsakih 10 let. V popisu se preveri stanje in lokacijo posameznega drevesa, ponovno opredeli srednjeročni program vzdrževanja, odstranitve in nadomestitve drevja ter preveri izbor zaščitene dreves.

6.14. Odkup zasebnih mestnih zelenih površin in gozdov.

Občina Tolmin vodi aktivno politiko pridobivanja zelenih površin v mestu in njegovi okolici.

6.15. Načrtovanje novih parkov in zelenic.

Znotraj mesta in v conah bodočih gradenj se v največji možni meri načrtujejo novi parki in zelenice z namenom povečanja premajhne površine javnih parkov in zelenic na prebivalca.

- V mestu se poiščejo neizkoriščene zelene površine s primerno lokacijo glede na obstoječi zeleni sistem mesta in se namenijo tovrstni rabi.

- Nove zelene površine se zasadijo s primernim drevjem in opremijo s parkovno opremo, ki bo omogočala različne aktivnosti, dostopne in primerne za prebivalce vseh starostnih skupin.

6.16. Ozelenitev trgov.

V največji možni meri se z upoštevanjem prostorskih danosti in zagotavljanjem rastnih pogojev s posameznimi drevesi ozelenijo tolminski trgi in tlakovane ploščadi.

6.17. Ozelenitev parkirišč.

V največji možni meri se z zagotavljanjem rastnih pogojev s posameznimi drevesi ozelenijo parkirišča v mestu.

6.18. Skrb za mestne drevorede.

Poudarjena je skrb za mestne drevorede, ki predstavljajo zelene koridorje, klimatsko navezavo s primestnimi gozdovi. V največji možni meri se z upravljanjem zagotavlja:

- dopolnitev pomanjkljivih drevoredov,

- zasaditev zelenih koridorjev in drevoredov ob ulicah, ki imajo zelo malo drevja na sicer razpoložljivih javnih zelenih površinah,

- izbiro drevesnih vrst, primernih za rastiščne razmere, prostor in pričakovanja prebivalcev,

- upoštevanje in ohranjanje obstoječih drevoredov pri novih gradnjah.

6.19. Zasaditev drevoredov ob mestnih vpadnicah.

Ob mestnih vpadnicah proti Mostu na Soči, cesti proti Peršetu, cesti proti Sotočju, cesti proti Zatoľminu in ob načrtovani obvoznici se uredijo enostranski oziroma, kjer je to mogoče, dvostranski drevoredi.

6.20. Ohranjanje in načrtovanje zelenih površin stanovanjskih sosesk in javnih ustanov.

Urbanisti pri planiranju in predvsem širjenju mesta zagotovijo zelene površine znotraj mesta, ki so razporejene tudi med stanovanjskim tkivom. Obstoječe zelene površine na funkcionalnih zemljiščih stanovanjskih sosesk, podjetij in javnih ustanov se ohranjajo v največji možni meri. Upravljalci javnih zelenih površin predložijo občini načrt upravljanja z drevnino, ki ga ta potrdi. Neobvezujoč nasvet Komisije za drevnino za upravljanje lahko pridobijo preko Vloge za pridobitev strokovnega mnenja za upravljanje z mestnim drevjem, dostopne na spletni strani občine.

6.21. Določitev obveznosti in pravic upravljanja z drevnino na zasebnih zemljiščih.

Občina je odgovorna za upravljanje javnih zelenih površin in javne drevnine na njih, za katero prevzema vse stroške.

Zasebni upravljavci in zasebni lastniki sami odgovarjajo za zgledno upravljanje z drevnino na zasebnih zemljiščih in zanj prevzemajo vse stroške, razen ko gre za zaščiteno drevje.

- Pravica do strokovnega mnenja: V primeru, da zasebni lastnik ali upravljavec zasebnih zelenih površin stanovanjskih sosesk, javnih inštitucij in podjetij želi pridobiti mnenje za primerno upravljanje z drevnino, za mnenje lahko zaprosi pristojni občinski organ z Vlogo za pridobitev strokovnega mnenja za upravljanje z mestnim drevjem, dostopno na portalu občine (v nadaljevanju Vloge). Vlogo obravnava Komisija za drevnino, ki poda strokovno mnenje. Mnenje ni obvezujoče.
- Dolžnost zasebnih lastnikov: V primeru, ko gre za zaščiteno drevje, ki ga vzdržuje občina, so zasebni lastniki dolžni zaprositi za presojo

občine ali opomniti na slabo stanje drevnine preko Vloge, dostopne na portalu občine. Sklep občine je obvezujoč.

- Priporočilo zasebnim lastnikom: Priporočljivo je, da zasebni lastniki zaprosijo za mnenje pred večjimi posegi v drevje, ki raste na izpostavljenih mestih in kot pomemben krajinskoarhitekturni element prispeva k vizualnemu doživljanju mesta.

- Zasebni lastniki so izvajalcem občine dolžni omogočiti redno vzdrževanje zaščitene dreves, pooblaščenim strokovnjakom pa omogočiti izvedbo popisov mestne drevnine in kontrole.

6.22. Spodbuda za upravljavce inštitucij in stanovanjskih sosesk, za podjetja in zasebne lastnike.

Občina spodbuja zgledno upravljanje z zelenimi površinami in drevnino z različnimi ukrepi, kot so: izobraževanje javnosti, sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami, zagotovitev brezplačnih sadik, brezplačnim svetovanjem preko Vloge, dostopne na portalu občine, spodbudo skrbništva dreves.

6.23. Obveznosti pri vplivih drevnine na tuja zemljišča.

Določeno je, za katera drevesa je odgovorna občina in za katere površine prevzemajo skrb in stroške zasebni upravljavci.

Skrb za javno drevnino je v interesu tako oblasti kot prebivalcev Tolmina, ki o njej lahko enakopravno odločajo. Vsi uporabniki se zavedajo pozitivnih ekoloških funkcij, arhitekturne vloge, težav in potrebne oskrbe, ki jih predstavlja primerno vzdrževano drevo s svojo velikostjo, naravnim ciklom rasti korenin, debla in krošnje, ozelenitve, ploditve, odpada listja.

S tega naslova velja naslednje:

- Delo in strošek, ki nastajata zaradi negativnega vpliva zasebnih dreves na javnih površinah, če gre za primerno vzdrževano drevo, prevzema Občina Tolmin.

V primeru, da je občina po mnenju pristojnega občinskega organa mnenja, da negativen vpliv ni posledica naravnih značilnosti in

dimenzije drevesa, temveč neustreznega upravljanja z drevjem, lastniku pošlje zahtevek za upravičeno kompenzacijo stroškov.

- Razpadajoče rastline, strupene rastline, rastline s trni in rastline, ki bi s svojimi deli lahko kakorkoli ogrožale uporabnike javnih površin, z javnih površin ne smejo biti dosegljive. V primeru, da je rastlina ali drevo ogrožujoče za uporabnike javnih površin, občina pisno naprosi zasebnega lastnika za odstranitev. Če lastnik kljub pisni prošnji ne odstrani drevesa ali rastline v predpisanem roku, drevo ali rastlino odstrani občina.

- Delo in strošek, ki nastajata zaradi negativnega vpliva javnih dreves na zasebnih zemljiščih, če gre za primerno vzdrževano drevo, prevzema zasebni lastnik.

V primeru, da je zasebni lastnik mnenja, da negativen vpliv ni posledica naravnih značilnosti in dimenzije drevesa, temveč neustreznega upravljanja z drevjem, predloži občini izpolnjen Zahtevek za povrnitev stroškov za odpravo negativnih vplivov drevnine, dostopen na portalu občine, s katerim zahteva upravičeno kompenzacijo stroškov.

Upravičenost zahtevka obravnava pristojni občinski organ v posvetu s Komisijo za drevnino.

6.24. Primerno vzdrževanje mestnega drevja.

Za mestno drevnino po naročilu občine skrbi Komunala Tolmin.

Vzdrževanje mestne drevnine zajema izbiro kvalitetnih sadik, pripravo za saditev in izvedbo saditve, ureditev okolice po saditvi, skrb za začetno rast, kontinuirano kontrolo, obvejevanje, oblikovanje, redčenje in druge načine nege krošnje, zdravljenje, kontinuirano čiščenje tal, popravilo poškodb na okolici ter odstranitev drevja.

6.25. Izbira primernih drevesnih vrst.

Izbira se drevesne vrste, ki so primerne prostoru, klimatskim razmeram, rastišču in pričakovanjem uporabnikov. Pri izbiri je vodilo, da nobena vrsta v mestu ne presega 20 % deleža dreves na javnih površinah. Ko gre za saditve velikega števila dreves, imajo prednost domače drevesne vrste pred tujimi,.

6.26. Višina dreves.

Pri izbiri drevesnih vrst novih zasaditev je priporočilo, da je optimalna višina odraslega drevesa v parkih do 20 m, v drevoredih od 10 do 15 m, v stanovanjskih soseskah in ob inštitucijah od 5 do 10 m, na trgih od 5 do 10 m in na zasebnih zemljiščih od 5 m do višine, ki jo še dopušča zemljišče.

Za primerno višino dreves je poskrbljeno tudi z rednim vzdrževanjem in oblikovanjem drevesne krošnje.

6.27. Prepoved nedovoljenih posegov v drevje na javnih površinah in v zaščiteno drevje.

Kakršno koli poseganje v drevnino na javnih površinah in v zaščitena drevesa na javnih in zasebnih površinah brez pisnega dovoljenja občine, saditev na javni površini, posek, fizično poškodovanje korenin, debla ali krošnje in uporaba sredstev, ki lahko zmanjšajo vitalnost ali propad dreves, je kaznivo.

Na njihov koreninski sistem in v njihovo neposredno okolico je brez soglasja občine prepovedano odlagati kakršen koli material.

Okoli debel in vej je brez soglasja občine prepovedano obešati ali ovijati kakršne koli predmete, prav tako pa v deblo in veje kakršne koli predmete pribijati.

Pri posegih v okolico je potrebno korenine, deblo in krošnjo primerno zaščititi.

6.28. Kazen za nedovoljene posege v drevnino.

V primeru nedovoljenih posegov v drevje na javnih površinah in v zaščiteno drevje je povzročitelj odgovoren za nastalo škodo. Naloži se mu kazen v višini seštevka stroškov za potrebno sanacijo, odstranitev ter odvoz in za vrednost drevesa, ki vključuje stroške sajenja ter vrednost vzdrževanja tovrstnega drevesa za vsa leta njegovega življenja.

7. Zaščita izredno pomembnih dreves na javnih in zasebnih površinah

Izjemna drevesa, parki ali drevoredi so na podlagi svoje izjemnosti zaščiteni z odlokom. Za vzdrževanje zaščitenih dreves na javnih in zasebnih površinah skrbi občina. Izjemnost se drevesu, parku ali drevoredu pripiše na podlagi doseganja vsaj treh izmed naslednjih kvalitiet:

- visoko starostjo drevesa,
- estetiko habitusa drevesa,
- veliko vitalnostjo,
- izpostavljenostjo njegove lokacije,
- velikim arhitekturnim pomenom drevesa,
- velikim ekološkim pomenom drevesa,
- velikim zgodovinskim pomenom drevesa,
- veliko površino drevesnega pokrova,
- redkostjo vrste v Tolminu.
-

Presek strokovnega in javnega mnenja predlagata naslednji seznam dreves za zaščito (KARTA1: Predlog za zaščito dreves, parkov in drevoredov v Tolminu):

Parki:

- osrednji park s parkom z lipo (ZVND) in cedrami pred cerkvijo
- Rutarjev park s poudarkom na divjih kakijih in rdeči bukvi

Drevoredi:

- drevored na Petelincu
- drevored koprivovcev in lip na Tumovem drevoredu
- drevored lip in javorjev na Gregorčičevi ulici
- drevored platan na Lavričevi ulici
- lipe ob košarkarskem igrišču na Brajdi

Posamezna drevesa:

- tulipovec (zaščita po ZVKD)

- 3 lipe za Barom T'min
- parocija ob Zdravstvenem domu Tolmin
- cedra v Zalogu ob mostu čez Tolminko
- platani za Kinogledališčem
- platane ob obvozni poti ob Brajdi
- povešavi brest na Bregu
- dve lipi za stavbo Soškega gozdnega gospodarstva

Seznam ključev posameznih dreves iz popisa 2016:

ŠT. KLJUČA	DREVESNA VRSTA
11109	1
11110	1
11113	1
24069	41
24070	41
26023	26
26032	52
36003	60
17002	42
26022	26
31043	26
31044	26
31045	26
31046	26
32003	21

Zasebni lastniki zemljišč, na katerih stoji zaščiteno drevo, so dolžni opomniti občino na morebiten potreben poseg preko Vloge, dostopne na portalu občine.

Kakršno koli poseganje v zaščitena drevesa brez odobritve občine je kaznivo. Sečnja in večji posegi v zaščitena drevesa morajo biti vnaprej javno razgrnjeni s strani občine. Poseg mora biti ovrednoten in večinsko odobren s strani javnosti, pristojnega organa občine in Komisije za drevnino.

Karta Predlog za zaščito dreves, parkov in drevoredov v Tolminu prikazuje lokacije parkov, drevoredov in posameznih dreves predlaganih za zaščito in njihove ključe. Ključi so enaki kot v Inventuri mestnega drevja v Tolminu iz leta 2016. V Manifoldovih kartah popisa je mogoče odčitati natančne koordinate lokacije posameznih dreves.

KARTA 1: Predlog za zaščito dreves, parkov in drevoredov v Tolminu

8. Približna ocena investicije vzdrževanja mestne drevnine na letni ravni

Ocena investicije vzdrževanja drevnine je pripravljena na osnovi predloga za vzdrževanje iz Inventure mestnega drevja v Tolminu iz leta 2016.

Drevesa je popis razdelil na razrede glede na primeren čas ukrepa vzdrževanja.

ČAS UKREPA/ PREMER v cm	do 5	5-15	15-30	30-50	50-100	nad 100	ŠT. DREVES
takoj	20	41	98	79	63	3	304
1-5 let	32	153	179	197	148	4	713
5-15 let		7	16	22	18	4	67
SKUPAJ	52	201	293	298	229	11	1084

Vzdrževanje je bilo razdeljeno na dve fazi dela: obvejevanje oziroma oblikovanje krošnje in mletje vejevine z odvozom sekancev.

1. Obvejevanje in oblikovanje krošnje: Glede na povprečje premera debla na višini 1,3 m sta bila izračunana povprečen čas, potreben za obvejitev enega drevesa, in z upoštevanjem urne postavke 40 €/uro njen povprečen strošek. S seštevkom stroškov glede na prsni premer drevesa je bil dobljen skupni strošek obvejevanja oziroma oblikovanja krošnje v naslednjih 15 letih, ki znaša 52.024 €.

ČAS UKREPA	STROŠEK
takoj	14661,6
1-5 let	33467,2
5-15 let	3895,2
SKUPAJ	52024

2. Mletje vejevine z odvozom sekancev: Glede na premer drevesa je bil izračunan povprečni volumen vejevine posameznega drevesa in povprečni volumen vejevine vseh dreves. Preko cene mletja vejevine in odvoza sekancev na m³ in na drevo je bil dobljen skupni strošek za vsa drevesa, ki znaša 6.600 €.

ČAS UKREPA	STROŠEK
takoj	1844,11
1-5 let	4178,39
5-15 let	577,59
SKUPAJ	6600,09

Skupni strošek predvidenih vzdrževalnih del dreves v Tolminu v naslednjih 15 letih znaša torej **58.758 €**.

ČAS UKREPA	STROŠEK
takoj	16520,06
1-5 let	37760,5
5-15 let	4478,04
SKUPAJ	58758,6

9. Približna ocena investicije odstranitve drevnine

Ocena investicije odstranitve drevnine je pripravljena na osnovi predloga za odstranitev iz Inventure mestnega drevja v Tolminu iz leta 2016 (KARTA 2: Predlog odstranitve in nadomestitve dreves v Tolminu).

Drevesa za odstranitev so bila za potrebe izračuna uvrščena v razrede glede na primeren čas ukrepa vzdrževanja in premer na prsni višini 1,3 m.

ČAS UKREPA/ PREMER v cm	do 5	5-15	15-30	30-50	50-100	nad 100	ŠT. DREVES
takoj	4	6	15	6	4		35
1-5 let		1	5	5			11
5-15 let				1			1
SKUPAJ	4	7	20	12	4	0	47

Odstranitev je bila razdeljena na tri faze dela: posek in razrez drevesa, odvoz debeljadi ter mletje vejvine z odvozom sekancev.

1. Posek in razrez drevesa: Glede na povprečen čas, potreben za posek in razrez drevesa določenega prsnega premera, in urno postavko 40 € je bil izračunan strošek za posamezno drevo in skupen strošek poseka in razreza za vsa drevesa, ki znaša 3.052 €

ČAS UKREPA	STROŠEK
takoj	2112
1-5 let	820
5-15 let	120
SKUPAJ	3052

Faktor za povečanje cene zaradi cestnih zapor in sečnje po sekcijah je od 1 do 6. Ob upoštevanju povprečnega faktorja zapor in sečnje po sekcijah je strošek poseka in razreza dreves 7.630.

2. Odvoz debeljadi: Volumen debeljadi glede na prsni premer drevesa in urna postavka 40€ sta dala podatek vrednosti odvoza za posamezno drevo in za vsa drevesa, ki znaša 1823 €.

ČAS UKREPA	SKUPAJ
takoj	1366,64
1-5 let	397
5-15 let	59,5
SKUPAJ	1823,14

3. Mletje vejvine in odvoz sekancev: Na enak način je bil določen volumen vejvine, cena ukrepa za eno drevo glede na njegov premer in skupni strošek mletja vejvine in odvoza sekancev za vsa drevesa, ki znaša:

ČAS UKREPA	SKUPAJ
takoj	138,8
1-5 let	39,1
5-15 let	5,68
SKUPAJ	183,58

Skupni strošek za odstranitev vseh za odstranitev predvidenih 47 dreves v 15 letih znaša 5.058 €.

ČAS UKREPA	SKUPAJ
takoj	3617,44
1-5 let	1256,1
5-15 let	185,18
SKUPAJ	5058,72

Ob upoštevanju povprečnega faktorja zapor in sečnje po sekcijah 2,5 je skupni strošek odstranitve **9.637 €**.

10. Približna ocena investicije nadomestitve drevnine

Ocena investicije nadomestitve drevnine je pripravljena na osnovi predloga za odstranitev in nadomestitev iz Inventure mestnega drevja v Tolminu iz leta 2016. V njej je bila predlagana nadomestitev 14 od 47 posekanih dreves (KARTA 2: Predlog odstranitve in nadomestitve dreves v Tolminu).

Od izvajalca je bila pridobljena cena saditve glede na zahtevnost sajenja oziroma pozidanost lokacije, ki vpliva na pripravljala dela za saditev, izkop jame, prilagoditev podzemnih vodov in ureditev okolice po saditvi.

ZAHTEVNOST SAJENJA	EUR/drevo	PRIMERI LOKACIJ
Saditev na nezahtevnih zelenih površinah	420	parki, zelenice (Prešernova ulica)
Saditev na omejenih zelenicah	660	drevoredne zelenice (Gregorčičeva ulica)
Saditev na zahtevnih pozidanih površinah	2400	parkirišča in trgi (P. med Knjižnico in Občino)

Skupni strošek za nadomestitev 14 dreves po srednji ceni 660 € znaša **9.240 €**.

Karta Predlog odstranitve in nadomestitve dreves v Tolminu prikazuje lokacijo in ključ dreves po popisu drevnine iz 2016:

KLJUČ DREVEŠA V POPISU 2016	DREVEŠNA VRSTA	LISTAVEC/ IGLAVEC	UKREP - ODSTRANITEV	ČAS UKREPA	NADOMESTITEV/ DREVEŠNA VRSTA
10023	25	L	8	2	41
10060	60	I	8	1	0
11026	26	L	8	1	14
11036	11	L	8	1	0
11038	11	L	8	1	0
11049	15	L	8	1	15
11052	15	L	8	1	15
11055	28	I	8	1	0
11068	27	L	8	2	0
11069	27	L	8	2	0
11078	6	I	8	2	0
14009	36	I	8	1	0
15005	15	L	8	1	0
15008	41	L	8	1	15
15012	11	L	8	2	0
16001	2	L	8	1	2
17029	8	L	8	2	0
18044	41	L	8	2	0
20005	58	I	8	2	60
26019	2	L	8	1	15

26030	15	L	8	2	15
27007	33	L	8	1	0
27018	3	L	8	1	69
27020	33	L	8	1	69
27026	25	L	8	1	0
28003	25	L	8	3	0
30001	2	L	8	1	2
30044	1	L	8	2	0
30097	66	L	8	1	41
31056	16	L	8	1	0
31058	30	L	8	1	0
34015	26	L	8	1	0
34016	26	L	8	1	0
40043	41	L	8	1	0
40044	41	L	8	1	0
42031	61	I	8	2	5
42036	6	I	8	1	0
43003	4	I	8	1	0
43057	1	L	8	1	0
43092	6	I	8	1	0
43093	6	I	8	1	0
43114	59	L	8	1	0
43115	59	L	8	1	0
43118	59	L	8	1	0
43119	59	L	8	1	0
43120	59	L	8	1	0
43122	59	L	8	1	0

Drevesa predvidena za odstranitev so označena z rdečo barvo. Drevesa, katerim je predvidena nadomestitev, so označena z rumeno barvo.

KARTA 2: Predlog odstranitve in nadomestitve dreves v Tolminu

11. Določitev sistemskih sredstev za upravljanje z mestno drevnino za naslednjih 5 let

Sistemska sredstva financirajo upravljanje z mestno drevnino, to je redno vzdrževanje, odstranitev in nadomestitev drevja.

Vzdrževanje v preteklosti botruje velikemu odstotku dreves, katerih vzdrževanje in odstranitev sta bila v letu 2016 predvidena takoj. Iz zadnjega popisa drevnine je razvidno, da je v kategoriji dreves, ki vzdrževanje potrebujejo takoj, 28 % dreves, v kategoriji, ki potrebuje vzdrževanje v času od 1 do 5 let, pa na letni osnovi le 16 % dreves. V kategoriji dreves, ki potrebujejo vzdrževanje v obdobju od 5 do 15 let, je bilo ob popisu 7 % dreves. Neenakomernost je vidna tudi pri časovnem planu odstranitve drevja, ki je pri 75 % dreves priporočena takoj, pri 23 % dreves priporočena v razdobju 1 do 5 let in v 2 % v obdobju od 5–15 let.

V preteklem letu se je količina potrebnega vzdrževanja kvečjemu povečala, prav tako se bo z leti povečevala pri vseh ostalih drevesih, ki ne bodo vzdrževana, kar je posledica normalne rasti drevesa v mestnih pogojih.

Izhajajoč iz te predpostavke je čim prejšnja oskrba dreves, ki potrebujejo vzdrževanje takoj, nujna. Prav tako je ob popravljanju zatečenega stanja potrebno poskrbeti za tekoče potrebe ostalih mestnih dreves, če pri le-teh ne želimo priti do zatečenega stanja. Cilj Načrta je predlog upravljanja, s katerim bo mogoče v doglednem času negovati vitalno mestno drevnino in ne reševati nenehnih težav propadajočih dreves. Večji vložek v rehabilitacijo mestne drevnine v Tolminu je prvo leto neizogiben.

VRSTA UKREPA	TAKOJ – v 1. letu 2018	NASLEDNJIH 2-5 LET, na letnem nivoju
Redno vzdrževanje (PD 2016)	16520	9440
Odstranitev 47 dreves (PD 2016)	7228	602
Predvidena letna sečnja 10 dreves	/	2050
Sajenje 14 nadomestnih dreves (PD 2016)	9240	/
Predvideno letno sajenje 20 dreves	/	8400
SKUPAJ	32,988	20,492

- redno vzdrževanje zajema vzdrževanje, predvideno v popisu iz leta 2016, za naslednjih 5 let v skupni vrednosti 58.758 €.

Takojšnje obvejevanje oziroma oblikovanje krošnje in mletje vejevine z odvozom sekancev (potrebujejo ju 304 drevesa od 1084 dreves), v vrednosti 16.520 € se izvede v 1. letu 2018.

Vzdrževanje predvideno v 2–5 letih v znesku 37.760 € potrebuje 713 dreves. Znesek se razdeli na 4 leta.

Vzdrževanje, predvideno za obdobje od 5 do 15 let, ni vključeno v izračun.

Predvideva se, da bo ob pet letni rasti dreves v 6. letu potrebna vsaj enaka količina vzdrževalnih del kot v 2. do 5. letu.

- odstranitev 47 dreves, ki jih predvideva Inventura iz leta 2016 v pavšalni vrednosti 9.637 €, se razdeli na 35 dreves, ki odstranitev potrebujejo takoj (7228 €), in 12 dreves (2.409), ki se po 3 drevesa odstranijo v 2. do 5. letu. V prvem letu se med 35 drevesi odstrani vseh tistih 14, ki jim je v prvem letu predvidena nadomestitev.
- V letih po 1. se predvidi letna sečnja 10 dreves, izračunana na podlagi cene sečnje na drevo (205 €/drevo).
- Sajenje 14 nadomestnih dreves, ki jih predvidi popis iz leta 2016 v vrednosti 9.240 €, je predvideno v 1. letu. Predvidi se ceno srednje zahtevne saditve 660 €/drevo.
- V letni plan po 1. letu je vključeno pavšalno sajenje 20 dreves letno s ceno 420 € za drevo. Pri sajenju na zahtevnejših površinah bo cena višja.

Priporočila:

- Zaščitena drevesa zaradi njihovega nadpovprečnega obsega potrebujejo dodatna sredstva za primerno vzdrževanje. Povprečna cena vzdrževanja za posamezno drevo izhaja iz povprečnega premera drevesa in povprečnega časa, potrebnega za vzdrževanje. Pri povprečnem drevesu s premerom med 30 in 40 cm znaša 48 €/drevo, cena za vzdrževanje dreves s premerom med 50 in 100 cm, kolikor je povprečje zaščitениh dreves, pa 97,5 € na 5 let. Predlaga se dodatni 30 odstotni znesek potrebnega skupnega zneska, kar razdeljeno na pet let znaša 2094 €.
- Izobraževanjem na temo mestne drevnine in različnim spodbudam se predlaga 1000 € namenskih sredstev letno.

12. Predlog dosaditev na javnih površinah

Predlog zajema oceno investicije, lokacije dreves in določitev drevesne vrste na gradbenem načrtu/DOF-u z opisno določenimi gradbenimi/sadilnimi deli za naslednje tri lokacije:

- Gregorčičeva ulica
- Prešernova ulica
- parkirišče med občino in knjižnico

Približna ocena investicije zasaditev:

Približna ocena investicije zajema vrednost zasaditve dreves in ne zajema ostalih ureditvenih del. Izračunana je na podlagi števila dreves predvidenih za posamezno lokacijo in izvajalčeve cene zasaditve glede na zahtevnost sajenja.

LOKACIJA	ŠT. DREVES	CENA SADITVE/drevo	SKUPNA CENA
Gregorčičeva ulica	19	660	12.540
Prešernova ulica	4	420	1.680
Parkirišče med občino in knjižnico	3	2.400	7.200
SKUPAJ			21.420

12.1. Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu

Ob Gregorčičevi ulici poteka od križišča z Žagarjevo ulico do Štrklepc v namenskih zelenicah enostranski drevored lip in javorjev. Drevored je zaradi različnih vzrokov, kot so časovno ločeno sajenje posameznih krajših odsekov drevoreda in slabe rastiščne razmere, pomanjkljiv. Predviden je načrt prenove Gregorčičeve ulice. K načrtu prenove se predlaga načrt dosaditve oziroma dopolnitve drevoreda z 22 drevesi vrste gorski javor - *Acer pseudoplatanus* (KARTA 3.1, 3.2, 3.3: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu).

Lokacije novih dreves in njihovo število so določeni glede na predvidene uvoze, omejitve zaradi cestne razsvetljave in omejitve prostora na zelenicah napram potrebam drevesa.

Izvajalčeva cena 12.540 € vključuje saditev na omejenih zelenicah, material in delo za: zaščito delovišča, izkop jame, zaščito podzemnih vodov, menjavo substrata, gnojenje, dovoz in odvoz materiala, sadiko, saditev, po potrebi namestitev

prezračevalnih in zalivalnih cevi, oporne kole in čiščenje delovišča ter začetno zalivanje.

Zaradi pomanjkanja podatkov o podzemnih vodih, bo primernost lokacij za sajenje znana šele ob izkopu. Nujno potrebno je novemu drevju zagotoviti kar najboljše pogoje za rast, zato naj izvajalec na licu mesta preveri stanje pod zemljo in glede na pogoje prilagodi lokacijo saditve. Število posajenih dreves naj se ob tem ne zmanjša. Ob sajenju je poleg drugih standardnih del potrebno zaščititi korenine oziroma inštalacije in zamenjati zemljino z novo rodovitno zemljo.

KARTA 3.1: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu

KARTA 3.2: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu

KARTA 3.3: Predlog dosaditve drevoreda na Gregorčičevi ulici v Tolminu

12.2. Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu

Po prenovi je Prešernova ulica zaradi površin za pešce in parkirišč izgubila večino obcestnih dreves. Preostale ozke javne zelenice ob stenah objektov omogočajo zasaditev maloštevilnih dreves z majhno krošnjo.

Predlaga se zasaditev 4 dreves (KARTA 4.1, 4.2: Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu).

Ob zadnji steni Zdravstvenega doma Tolmin se zasadi 2 črničevji – *Quercus ilex*, primerni zaradi svoje majhne, goste, a ozke in počasi rastoče zimzelene krošnje. Enako drevo se zasadi na manjši zelenici v vogalu pred stavbo Gradu.

Četrto drevo, parocijo – *Parrotia persica*, se zasadi na vogalu Prešernove ulice in Ulice Simona Kosa, na lokacijo, kjer je sedaj postavljena tabla z investitorji projekta prenove ulice. Dve drevesi te vrste sta že posajeni ob zdravstvenem domu in značilno zaznamujeta prostor. Obstoječo tablo se premakne za dva metra ob ulici proti ekološkemu otoku. Predvidena izvajalčeva cena 1.680 € vključuje delo in material za saditev dreves na nezahtevnih zelenih površinah: zaščito delovišča, izkop jame, zemljo in gnojilo, sadiko, sajenje, oporne kole, odvoz materiala in čiščenje delovišča ter začetno zalivanje. Cena ne vključuje premika table.

KARTA 4.1: Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu

KARTA 4.2: Predlog dosaditve dreves na Prešernovi ulici v Tolminu

12.3. Predlog zasaditve parkirišča med občino in knjižnico v Tolminu

Načrt dosaditve (KARTA 5: Predlog zasaditve parkirišča med občino in knjižnico v Tolminu) na parkirišču predvidi zasaditev treh dreves, ki bodo v odrasli dobi razvila široko krošnjo in nudila senco na parkirišču. Predlagana vrsta je divji kaki - *Diospyros*. Tri drevesa te vrste rastejo v Rutarjevem parku.

Parkirišče je podloženo z betonskimi bloki. Da bi takšnim drevesom zagotovili primerne rastiščne pogoje, je vsakemu namenjena zelenica v velikosti dveh parkirnih mest. Zelenice se umesti na parkirišče na način, ki z ozirom na obstoječe okoliško drevje zagotavlja najboljšo pokritost parkirišča s krošnjami.

Predvidena izvajalčeva cena 7.200 € vključuje celotno izvedbo ureditve: zaščito delovišča, izkop jame, dovoz in namestitev zemlje in gnojila, sadiko, sajenje, namestitev robnikov, popravilo tlaka, namestitev prezračevalnih cevi, namestitev opornih kolov, odvoz materiala, čiščenje delovišča in začetno zalivanje.

KARTA 5: Predlog zasaditve parkirišča med občino in knjižnico v Tolminu

13. Predlog novih zasaditev na javnih površinah, ulicah, trgih in novih zelenih površinah

Na podlagi zbranih predlogov javnosti, občine in strokovnjakov Načrt predlaga seznam lokacij novih javnih zelenih površin oziroma novih zasaditev z mestno drevnino, ki bi jih bilo treba načrtovati v prihodnosti v prid izpolnjevanja zastavljenih ciljev.

Seznam zajema lokacije, približno število predvidenih dreves in približno ceno sajenja glede na število dreves in zahtevnost sajenja.

LOKACIJA	ŠT. DREVES	CENA SADITVE/drevo	SKUPNA CENA
Nadomestitev platan na Lavričevi ulici	2	660	1.320
Nova zelenica ob Gasilskem domu	10	2400	24.000
Drevored na Bevkovi ulici	20	660	13.200
Dopolnitev Tumovega drevoreda	10	660	6.600
Drevored na Dijaški ulici proti Sotočju	35	420	14.700
Parkirišče ob tulipovcu	10	420	4.200
Ozelenitev parkirišča za Blagovnico	4	1200	4.800
Tržnica	2	2400	4.800
Trg 1. maja	1	2400	2.400
Zelenica pred knjižnico	8	420	3.360
Drevored ob obvozni cesti ob Brajdi	20	420	8.400
Novi park na Čemanovi buli	5	420	2.100
Novi park na Štrklepcah	20	420	8.400
Novi park na Cvetju	20	420	8.400
Dosaditev v Kosovelovem parku	5	420	2.100
Park ob Ul. prekomorskih brigad	10	420	4.200
Drevored proti Mostu na Soči	80	420	33.600
Drevored ob Ficovem klancu	10	420	4.200
Drevored proti Peršetu	120	420	50.400
Drevored proti Zatoľminu	30	420	12.600
Drevored ob načrtovani obvoznici			
SKUPAJ	412		213.780

14. Zaključek

Upoštevanje smernic za upravljanje z mestno drevnino z jasnim ciljem vzgoje in nege mestnega drevja ter širjenja kvalitetnih mestnih zelenih površin, bo v prihodnosti nagradilo mesto in meščane z vitalnim, lepim drevjem, ki bo uspešno opravljalo številne koristne funkcije.

Današnje stanje drevnine v Tolminu kaže na nezadostno vzdrževanje v preteklih letih. Visoka investicija v vzdrževanje v prvem letu je nujna in daljnoročno najcenejša. Takojšnje intenzivno reševanje zatečenega stanja je ključnega pomena, saj se stanje nevdrževanih dreves vsako leto slabša, cena vzpostavitve primerne vzdrževanosti pa bo vsako leto višja.

Predvidena sistemska sredstva za upravljanje z mestno drevnino za naslednjih 5 let zadostujejo vzpostavitvi primerne vzdrževanosti drevnine v prvih petih letih, ob predvideni začetni investiciji in le-tej primernemu obsegu del v letu 2018. Vsak časovni zamik vzdrževalnih del v prihodnost bo povišal njihove stroške, toliko bolj ob upoštevanju morebitnih ujm, suš, poplav in bolezni.

Upoštevanje priporočenega petletnega plana je smotrno tudi zaradi dejstva, da bo visok odstotek drevnine po tem obdobju že potreboval ponovno vzdrževanje.

Po oceni periode vračanja ukrepa v Inventuri mestne drevnine bo 22 % dreves po vzpostavitvi normalnega stanja potrebovalo ponovno vzdrževanje v času od 1 do 5 let, v času od 5 do 10 let bo ponovne ukrepe potrebovalo kar 65 % dreves.

Predvidena sistemska sredstva ne vključujejo ukrepov za večanje števila dreves, zelenih površin in parkov na prebivalca. Če želimo v celoti slediti zastavljenim ciljem ter mestu in prebivalcem zagotoviti nove zasaditve na javnih površinah, bo treba temu nameniti dodatna proračunska sredstva.